

Minden március 15-én kitűz-
zük a kokárdát, nemzeti szí-
nű lobogók lengenek minde-
nütt. Ismerjük a pozsonyi és
a pesti eseményeket, tudunk
a Pilvaxról, hallottunk Pető-
fi, Jókai és a többiek tettei-
ről. De vajon mi történt Bu-
dán és Pesten kívül, hogyan
élte meg a forradalmat Ba-
ranya népe? Ennek járunk
most utána.

1848 ősze Baranyában: az oroszlói rajtaütés

Elsőként Mohácsra érkezett meg a forradalom híre március 17-én. A kincstári sőházról leszedték a birodalmi címert, és nemzeti színeket festettek a homlokzatára. Bár a megye vezetése a konzervatívok kezében volt, a Batthyány Kázmér vezetete ellenzék hamar átvette a hatalmat. A siklői területben közfelkiáltással Táncsics Mihályt választották meg a következő választásokon, a cenzúra eltörlésének hála pedig rendszeres pécsi folyóiratok, a Pécsi Tárogató,

illetve a német nyelvű, ám magyar érzelmű Fünfkirchner Zeitung indultak útjukra. A nyári hónapokban azonban egyre aggasztóbb hírek érkeztek a fővárosból és a Dráva túlsópartjáról egyaránt.

A kormány nehezen birkózott meg a gazdasági nehézségekkel, és lassan haladt az önálló hadsereg felállítása, Zágrábban pedig a Jellasich (kis kép) horvát bán vezette kormányzat egyre ellenségesebb hangot ütött meg a magyarokkal szemben. A radikális földosztás programjával a bán egyre több hívet szerzett nemcsak Verőce megyében, hanem Baranya délszláv lakosai között is.

Augusztus végén már Eszéken, Valpón és Mihojlacon is a bán csapatai állomásoztak. Küszöbön állt a támadás, miközben a mozgó nemzetőrség szervezetlensége miatt a drávai átkelők őrizetlenül álltak. A pécsi nemzetőrök ugyanis Bács megyébe vezényelték a szerb támadás elhárítására, a baranyai határon állomásozó vesprémiek pedig váltás nélkül hazavonultak a szolgálati idejük leteltével.

Szeptember elején Baranya teljesen védtelen volt Roth tábornok seregeivel szemben. A gyenge felderítést jelzi, hogy a horvát csapatok akadálytalanul kelhettek át szeptember 21-én a Dráván Sztaránál, és puska-lövés nélkül jutottak el Pécsre. Batthyány Kázmér kormánybiztos tehetetlenül szemlélte Mohácsról, hogy a falvak népe sok helyütt örömmel látta az idegen katonákat és élelmiszerekkel segítette őket. A fiatal grófnak annyit sikerült elérnie, hogy a lőszert és a fegyvereket idejében elszállították a városból, így nem kerültek a támadók kezébe. Közben felszólította a megyei hatóságokat, hogy feleslegesen ne tanúsítsanak ellenállást, nehogy ezzel rablásra és fosztogatásra adjanak okot. Roth csapatai szeptember 25-én hagyták el Pécsét északi irányba, és jobbára sikerült elkerülni a felesleges vérontást.

Jellemző, hogy a megyeszékhelyen csupán a betegek maradtak, akiket a pécsiek egyszerűen hazaküldtek, miután felépültek. A horvátokat talán elaltatta a magyar ellenál-

lás hiánya, ezért nem hagytak hátra egységeket az utánpótlás biztosítására. Október 27-én 16 kocsi lőszert és további egy tucat szekéren hadipoggyászt szállítottak Pécsen keresztül Roth seregei után. A konvojt csupán nyolc-

van horvát felkelő biztosította. A Mohácson tartózkodó Batthyány Kázmér egy hírnök útján hamar tudomást szerzett a szállítmányról, és Perczel Antal őrnagyot küldte 120 önkéntessel az elfogásukra. Oroszlónál sikerült őket utolérni, és miután az egyik, horvátul is tudó nemzetőr felszólítására azonnal megadták magukat a horvátok, így vérontás nélkül sikerült hozzájutni az értékes zsákmányhoz. Az elfogott szekereket a foglyokkal együtt Bajára szállították, és Roth tábornok már hiába próbálta azt erővel visszaszerezni, erre már nem maradt ideje.

Az oroszlói rajtaütés sikere nagyban hozzájárult, hogy megforduljon a hadiszerencse. Még ugyanezen a napon a támadásba lendülő baranyai nemzetőrök elfoglalták Pécsváradot, míg Batthyány Kázmér Pécsre tette át a főhadiszállását. A következő hetekben sorra szállták meg a magyar egységek a stratégiai fontos támaszpontokat, október 22-én pedig már Eszék erődje felett is magyar zászló lengett. A magyar szabadságharc kiállta az első próbát, és időt nyert az újabb támadás előtt.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS

A KÉPEK ILLUSZTRÁCIÓK